

80 % van de productie speelt zich af in de kustprovincie

Landbouwmmechanisatie, een West-Vlaams vliegwiel

Gert Van Thillo, coördinator Federatiewerking Fedagrim⁽¹⁾

Wie West-Vlaanderen doorkruist heeft het vast al opgemerkt: in de hele provincie vind je landbouwmachineproducenten, van Veurne (Dezeure) via Roeselare (Dewulf en AVR) tot Zedelgem (CNHI Belgium). Dit is niet enkel een empirische vaststelling, want uit enkele productiestatistieken blijkt dat het zwaartepunt van de Belgische landbouwmmechanisatiesector zich in West-Vlaanderen bevindt. En hierbij stopt het niet. De West-Vlaamse landbouwmmechanisatiecluster zorgt ervoor dat het relatief kleine België op wereldschaal de 7de grootste exporteur is in machines voor land- en tuinbouw. Hoe komt het dat de West-Vlaamse agro-mechatronica zich zo sterk heeft ontwikkeld?

Koploper België

Dat België een sterke landbouwmmechanisatie heeft, kunnen we duidelijk afleiden uit **tabel 1**. Die toont aan dat ons land de 6de plaats bekleedt in Europa voor landbouwmmechanisatie met een aandeel van 4,9 % in de Europese productie. Dit cijfer is indrukwekkend en is een indicatie van het feit dat België veel machines exporteert.

Als we naar exportcijfers kijken op wereldniveau (**zie tabel 2**) is België de internationale nummer 7 in de uitvoer van machines voor land- en tuinbouw (zonder tractoren). Ons kleine landje doet het beter dan grote naties als Canada of het Verenigd Koninkrijk. Deze vaststelling is nog opmerkelijker als we weten dat onze nationale thuismarkt relatief klein is qua aantal landbouwers en landbouwooppervlakte.

Uit **tabel 3** komt naar voren dat België wereldwijd **koploper** is in de verhouding tussen landbouwmachineproductie en het aantal aanwezige landbouwbedrijven. Zo wordt er per binnenlands landbouwbedrijf voor maar liefst 58.408 euro aan machines geproduceerd. Hierbij doet België het merkkelijk beter dan nummer 2 Duitsland (43.324 euro) en nummer 3 Nederland (35.332 euro).

Tabel 1: Productie van landbouwmachines in de EU in 2014.

Landbouwmachines productie	Productie (in milj €)		Aantal bedrijven		Werknemers	
		%		%		%
Duitsland	12.349	27,51%	637	8,8%	40.166	23,3%
Italië	9.224	20,55%	1.908	26,2%	29.120	16,9%
Frankrijk	5.125	11,42%	589	8,1%	16.806	9,7%
Verenigd Koninkrijk	2.979	6,64%	478	6,6%	6.362	3,7%
Nederland	2.384	5,31%	337	4,6%	7.400	4,3%
België	2.206	4,91%	142	2,0%	4.980	2,9%
EU	44.886	100,0%	7.274	100,0%	172.495	100,0%

Bron: Eurostat

Tabel 2: Mondiale uitvoer van landbouwmachines, exclusief tractoren.

TOP 10 uitvoer landbouwmachines	Waarde (in miljoenen \$)	Groeï 2010-2014		Marktaandeel in %
		in %	in %	
Duitsland	6.606	7,90%	-8,9	17,1%
Verenigde Staten	5.660	5,60%	-7,6	14,6%
Italië	3.110	6,20%	1,5	8,0%
China	2.851	10,00%	14,2	7,4%
Nederland	2.441	8,20%	-1,2	6,3%
Frankrijk	2.000	5,80%	2,1	5,2%
België	1.767	8,60%	-12,5	4,6%
Canada	1.563	7,90%	-5,2	4,0%
Polen	1.038	16,60%	2,9	2,7%
Verenigd Koninkrijk	916	6,70%	12,6	2,4%
Wereld	38.704	7,7%	-2,2	100,0%

Bron: United Nations 2014

Tabel 3: Verhouding tussen aantal landbouwbedrijven en productie van landbouwmachines.

	Productie landbouwmachines (in milj €)	Aantal landbouwbedrijven	Machineproductie/ landbouwbedrijven (in €)	Tot. binnenlandse landbouw- machineinvestering (in milj €)	Jaarlijkse machineinvestering per landbouwbedrijf (in €)
Duitsland	12.349	285.030	43.324	6.515	22.857
Italië	9.224	1.010.330	9.130	4.039	3.998
Frankrijk	5.125	472.210	10.853	7.410	15.692
Verenigd koninkrijk	2.979	185.190	16.085	2.563	13.840
Nederland	2.384	67.480	35.332	1.764	26.141
België	2.206	37.760	58.408	556	14.725

Bron: Eurostat 2014

© New Holland

CNH Industrial uit Zedelgem is de absolute nummer 1 in de Belgische agrotechnologiesector.

West-Vlaanderen boven

Door een aantal factoren (zoals een vage scheidingslijn tussen constructie voor landbouw, industrie of tuinmateriaal en de moeilijk te achterhalen verdeling tussen verschillende bedrijfsproductielocaties) is het niet eenvoudig om een exact cijfer voor landbouwmachineproductie per provincie te geven. Als we kijken naar de cijfers die de leden van Fedagrim doorgeven, aangevuld met de gegevens van de Nationale Bank, kunnen we stellen dat 80 % van de Belgische productie van landbouwmachines in West-Vlaanderen plaatsvindt (Fedagrim, 2016). Gezien de eerder al aangegeven hoge productie per landbouwbedrijf in België, is dit cijfer zeker verbazingwekkend. Enkele factoren verklaren de hoge West-Vlaamse score.

Sterke thuismarkt

We starten bij het ontstaan van de landbouwmechanisatiebedrijven eind 19e eeuw. Traditioneel waren het de lokale smidsen die begonnen met de constructie van eenvoudige werktuigen

of machines voor paarden en later tractoren. De handel was toen voornamelijk lokaal en de grote meerderheid van de bevolking verdiende zijn boterham met de landbouw. Dat vormde de voedingsbodemp voor vele kleine, lokale fabrikanten van machines over heel België.

Hoe komt het dat net de West-Vlaamse landbouwmechanisatiesector zich zo sterk heeft ontwikkeld?

Een eventuele verklaring is dat het **zwaartepunt van de landbouw** ook in West-Vlaanderen ligt. Als we bijvoorbeeld kijken naar het aantal landbouwbedrijven, dan merken we op dat **22 %** (cijfer voor 2016) van de Belgische landbouwbedrijven zich in West-Vlaanderen bevindt. Wanneer we rekening houden met een andere parameter, namelijk het aantal tractoren dat door de landbouwbedrijven of loonwerkbedrijven nieuw is aangekocht, dan zien we dat West-Vlaanderen opnieuw koploper is in België met 20 % van de markt (cijfers uit 2014).

Toch verklaart dit niet alles. De West-Vlaamse landbouwmechanisatiebedrijven hebben zeker een sterke thuismarkt, maar dat verklaart nog niet de discrepantie tussen een thuismarkt die 20 % van België vertegenwoordigt en een regionale productie die zich op Europees topniveau bevindt. Hierbij kan je ook de vraag omdraaien en je afvragen waarom in West-Vlaanderen de landbouwsector beter heeft standgehouden dan in de andere provincies. Hiervoor moeten we verder kijken.

Het Claeys-effect

Een belangrijke factor die deels de dominante positie van West-Vlaanderen verklaart, is de grote impact van landbouwmachineproducent **Case New Holland Industrial Belgium (CNHI)** (voorheen Claeys) uit Zedelgem. Dit wereldbedrijf is de absolute nummer 1 in de Belgische agrotechnologiesector. Deze fabriek van maaidorsers, hakselaars en persen draagt met zijn 2.200 medewerkers en een productieomzet van 469 miljoen euro (in 2016) fors bij aan de

hoge cijfers voor West-Vlaanderen in het Belgische geheel. Anderzijds zijn de stichter Leon Claeys en zijn familie een voorbeeld geweest voor de hele regio en kunnen we hier spreken van een ruim streekeffect.

Leon Claeys (1879-1966) was de 2de van de 7 zonen van smid Louis Claeys. Hij begon in 1896 in de smidse als producent van fietsen, maar schakelde nadien over op de productie van dorsmachines en motoren. In 1906 sticht hij de firma "Werkhuizen Léon Claeys". Later volgen de firma's Gieterijen Alidor Claeys, pompenproducent Clasal, A. Claeys Flandria en Superia. Op deze manier wordt de familie een ondernemend voorbeeld voor de regio. Zie verder pagina 26.

Het regio-effect

Maar zelfs als we de zwaarwegende cijfers van CNHI wegfilteren uit de totale Fedagrim-cijfers van de Belgische landbouwmachineproductie, dan komen de overige West-Vlaamse actoren nog altijd aan een marktaandeel van net geen 50 %. Hier speelt dus duidelijk een regio-effect of een clustereffect. Dit houdt in dat het ene bedrijf opdrachtgever of 'inspirator' wordt van een volgend bedrijf, dat op zijn beurt weer nieuwe afspinsels, 'copycats' of toeleveringsbedrijven genereert. Dit leidt dan weer tot nieuwe werknemers, kennis of afnemers, waardoor je een sneeuwbaaleffect krijgt.

De aanwezigheid van verschillende ondernemende familieleden Claeys, gecombineerd met ook een sterke regionale markt, zorgde ervoor dat Zedelgem in de 20e eeuw een centrum van metaalnijverheid werd. Een Vlaams-Brabantse dealer van landbouwuitrusting vertelde mij recent nog dat Zedelgem in de jaren '70 van de vorige eeuw met New Holland (Claeys) landbouwmachines, Alidor Claeys pompen en Packo melkinstallaties een onestopshop avant la lettre was. En ook nu is het effect nog groot. CNHI Belgium heeft een van de grootste

private onderzoeks- en ontwikkelingscentra in West-Vlaanderen.

Ook in andere regio's en voor West-Vlaanderen als groter geheel speelt dit sneeuwbaaleffect. Met zijn twee wereldspelers **AVR** en **Dewulf** manifesteert Roeselare zich als de toonaangevende regio voor de aardappelteeltmechanisatie. Deze twee tenoren hebben samen een geschat Belgisch marktaandeel van circa 75 % en een Europees marktaandeel van circa 35 % (eveneens een inschatting) in de niche van zelfrijdende aardappel-rooiers. Maar ook in de ruime Roeselaarse regio bevinden zich nog veel kmo's die actief zijn in land- en tuinbouwuitrusting, zoals **Marc Verhoest, Union, Depoortere** of **Baekelandt Machinebouw**, die zich richten op gespecialiseerde machines voor de groente- of vlasteelt. Verder vinden we in West-Vlaanderen nog andere belangrijke producenten van divers landbouwmateriaal terug, zoals **Beyne, Delvano, Dezeure** en **Steenno**. Daarnaast zijn er ook diverse importeurs van landbouwmateriaal en grote gespecialiseerde bouwfirmas in de provincie aanwezig.

Opkomst voedingsnijverheid versterkt de keten

We mogen ook niet vergeten dat de sterke expansie van de voedings- en diepvriescluster vanaf de jaren '70 van de vorige eeuw ook voor een regio-effect zorgt. Zo kennen bepaalde groenteteelten, en daardoor ook de gespecialiseerde landbouwmachinebouw, een energieke groei. Hierdoor wordt deze diepvriessector, met zijn zwaartepunt pal in het midden van de provincie, de grootste cluster in zijn soort ter wereld. Hier spelen onder meer de familiale banden tussen verschillende verwerkende spelers. De aanwezigheid van zowel kennis, goede teeltgronden, een sterke toeleveringssector als een state of the art verwerkende industrie, is het vliegwiel dat ervoor zorgt dat deze gehele sector vandaag nog altijd groeit.

Waar een sterke wil is, is een weg

Hoewel de bovenstaande factoren de aandrijving van dit vliegwiel verklaren, geven ze misschien nog niet volledig weer waarom het vliegwiel net in West-Vlaanderen zo snel draait. Zoals al eerder gezegd waren de startsituaties in de Vlaamse provincies quasi gelijk. De achterliggende reden is moeilijk meetbaar, maar toch bekend en behoeft weinig uitleg: het is de noeste, koppige, hardwerkende West-Vlaamse ondernemer die overal opportuniteiten ziet...

1) Fedagrim vzw, met zetel in Brussel, groepeerde zowel de fabrikanten, de nationale invoerders en de regionale invoerders van tractoren, landbouwmachines, en tuin-, park-, en bosmateriaal, als de stallenbouwers en stalinrichters in België. www.fedagrim.be

700 openstaande vacatures in de agrotechsector

Zoals dit artikel aangeeft zit de landbouwmachinebouwsector vol dynamiek. En dit vertaalt zich ook op de arbeidsmarkt. Over heel België staan er in de sector meer dan 700 vacatures open. De vacatures zijn zeer divers in vorm en functie. Waar het vroeger om las- en constructiewerk ging, heeft de intrede van elektronische systemen er voor gezorgd dat ook hiervoor specialisten worden gezocht. In het licht van de tendens naar meer gps-toepassingen en Smart Farming, zijn profielen op dit vlak ook welkom. Daarnaast zijn ook commerciële profielen gegeerd. Hierbij denken we aan business development managers of aan aftersalesfuncties. Op Agrojobs.be tracht de sector alle vacatures te verzamelen en de vacatures op dit platform regelmatig onder de aandacht te brengen op beurzen en andere evenementen. Vacatures en meer info op www.Agrojobs.be

Het volledige artikel vindt u in de tabletversie of op de website www.westvlaanderenwerkt.be